

Referat

Dato	6-7.4.2022
Sted	Framsenteret, møterom Ny Ålesund

Tilstede: Hanne Greiff Johnsen (Equinor, styreleder), Sandrine Benard (Miljødirektoratet), Tove Gabrielsen (UiA/UNIS), Alf Håkon Hoel (UiT), Bjørn Samset (Cicero), Tor Eldevik (UiB), Ellen Øseth (Norsk Polarinstitut), Eivind Selvig (Civitas), Liv-Hege Seglsten (Green Tech AS) og Camilla Brattland (UiT)

Forfall: Bo Møllesøe Vinther (Københavns Universitet), Vigdis Vandvik (UiB) og Marit Nyborg (KLD)

Observatører: Marit Nyborg (KLD) og Gørill Kristiansen (KD)

Tilstede fra Forskningsrådet:

Anicke Brandt Kjeldsen (avdelingsdirektør), Christina Abildgaard (avdelingsdirektør), Jon L. Fuglestad, Lena Cappelen Endresen og Malin Lemberget Lund (referent). Linda Jarrett under sak 17/22, Herman Farbrot under sak 19/22 og Ingunn Borlaug Lid og Oda Bjelland Mathiassen under sak 20/22

Sak PSKLIMPOL 12/22 Godkjenning av saklisten

Vedtak: Saklisten godkjennes

Sak PSKLIMPOL 13/22 Referat fra styremøte 01/22, 10. februar 2022

Vedtak: Referat fra porteføljestyremøte for klima og polar 1/22 godkjennes

Sak PSKLIMPOL 14/22 Spørsmål om habilitet

Vedtak: Ingen saker krever habilitetsavklaring i dette møtet

Sak PSKLIMPOL 15/22 Porteføljeplan for klima og polar

Utkastet til porteføljeplanen ble, sammen med en rekke andre porteføljeplaner, lagt ut på ekstern høring med frist 21. februar 2022. Det kom inn 40 høringsinnspill, de fleste fra universiteter, høgskoler og forskningsinstitutter. I tillegg til innspill fra høringsinstanser har Forskningsrådets redaksjonskomite sett igjennom alle planene med tanke på intern samordning og for å sikre helhet i planenes struktur. Forskningsrådet har også hatt konsultasjon med Sametinget der blant annet porteføljeplanen for klima og polar ble diskutert. Administrasjonen har innarbeidet noen innspill og presiseringer i et utkast til møtet, mens noen av innspillene og forslag til endringer fra redaksjonskomiteen og Sametinget har vært av en slik karakter at de bør diskuteres i styret. Administrasjonen har satt opp syv punkter til diskusjon.

Styret startet med å kommentere sjangeren under Fremtidsblikk, og at rollen Forskningsrådet tar er krevende å forholde seg til.

1. Målformuleringer. Det kom inn forslag til endringer både under samfunns mål og brukermål. Administrasjonen foreslo noen justeringer som styret sluttet seg til.
2. Polarforskningens geografiske avgrensning. Denne har vært påpekt og diskutert i styret flere ganger. Styret mener at en slik endring må diskuteres i forbindelse med en revisjon av Forskningsrådets policy for norsk polarforskning i 2023. Dette bør påpekes i en fotnote i planen for å anerkjenne de mange innspillene.
3. Vekting av grunnleggende og anvendt forskning. Ordet *balansert* portefølje kan misforstås og det er derfor forslått å stryke dette ordet. Porteføljestyret sluttet seg til forslaget.
4. De tre temaområdene i klima. Det er kommet innspill om at klimaforskningens temaområder i større grad bør være i tråd med FNs klimapanelers inndeling og spille arbeidsgruppene i panelets rapporter. Forslaget innebar å inkludere tilpasning, og sårbarhet, under pk 2, og la pk 3 omhandle kun utslippsreduksjoner. Porteføljestyret mente tilpasning både hører sammen med effekter og utslippsreduksjon og ønsket tilpasning og sårbarhet inn i pk 2, og at pk 3 beholdes slik det er. Det ble kommentert at vi ikke må miste fokuset på økosystemene og effekter på natur ved å legge til denne endringen.
5. Vektlegging av urfolks forutsetninger og samiske perspektiver. Flere innspill peker på at nyttiggjørelse av urfolks tradisjonelle kunnskap og erfaringer urfolkssamfunn har, bør vektlegges mer i planen. Etter innspill fra Sametinget er dette vektlagt mer. Porteføljestyret ønsket i tillegg et avsnitt om brukermedvirkning, samproduksjon og folkeforskning under kapittel strukturelle prioriteringer.
6. Bedre integrering av HUMSAM perspektiver. Flere høringsinstanser påpeker at koblingen til samfunnsfagene og spesielt humaniora må integreres bedre i planen. Også Forskningsrådets Styre har bedt om at det legges til rette for et økt innslag av HUMSAM-perspektiver i de tematiske porteføljene. Administrasjonen har lagt inn konkrete forslag til endringer som styret sluttet seg til.
7. Nasjonalt vs globalt. Flere instanser peker på at det bør tydeliggjøres i planen at klimautfordringene er globale og nasjonale, og at internasjonal klimapolitikk må omtales. Administrasjonen har lagt inn konkrete forslag til endringer som styret sluttet seg til.

Styret hadde også gode innspill og forslag til rydding og endringer i planen som administrasjonen vil ta med seg. Planen legges på Sharepoint med kort frist for språklige innspill etter møtet. Administrasjonen vil deretter redigere dokumentet og legge det ut på Sharepoint for siste gjennomgang før den sendes videre til behandling i Forskningsrådets Styre.

Sandrine vil delta på møtet med Styret og porteføljestyreledere den 8 juni når planene skal behandles, på vegne av Hanne.

Vedtak: Porteføljestyret slutter seg til forslagene til endringer i revidert porteføljeplan. Administrasjonen vil følge opp innspillene som fremkom i møtet.

Sak PSKLIMPOL 16/22

Framsenterets intensjon og strategi

Bo Andersen, leder av Framsenterets Styringsgruppe, var invitert til møtet for å fortelle om intensjon og strategi for Framsenteret, og om de [fem nye forskningsområdene Framsenteret starter opp i løpet av 2022](#). Presentasjonen ligger på Sharepoint.

Vedtak: Porteføljestyret tar saken til orientering.

Sak PSKLIMPOL 17/22

Prinsipper for søknadsbehandling av Arealer under press 2022

I juni skal porteføljestyret behandle søknader til utlysningen av kompetanse- og samarbeidsprosjekter på temaområde *Arealer under press i havet og kystsonen*. Det er kommet inn 25 søknader for til sammen 330 mill kroner. Saken fremmes for å forberede porteføljestyret på søknadsbehandlingen og vedta prosess for *en bloc* avslag før bevilgningsmøtet.

Administrasjonen gikk igjennom sentrale elementer ved søknadsbehandlingsprosessen for 2022 og noen endringer siden 2021. Siden det er kommet forholdsvis få søknader til dette temaområdet og innvilgelsesprosenten blir høy ønsket styret å beholde karaktergrensen for avslag til 4.

Styret kommenterte at siden det er mange budsjettformål med i denne utlysningen blir begrunnelsen for forslag til innstilling viktig for å kunne hensynta alles interesser.

Vedtak: Porteføljestyret tar retningslinjene for søknadsbehandling til etterretning, og vedtar prosess for søknadsbehandling.

Sak PSKLIMPOL 18/22

Orienteringer fra styret og Forskningsrådet

[Vedtaksprotokoller og saksdokumenter for Forskningsrådets styre i 2021/2022 ligger her til orientering.](#)

[Saksliste og referater fra porteføljestyrene ligger her til orientering.](#)

Avdelingsdirektør Anicke Brandt Kjelsen orienterte om:

Samarbeid med Russland. [Regjeringen har bestemt å fryse alt forskningssamarbeid](#) med russiske myndigheter. Det oppmuntres til forsker til forskersamarbeid, men ikke samarbeid mellom institusjoner. To utlysninger i Forskningsrådet er kansellert, og ingen forskningsmidler skal, inntil videre, sendes til russiske partnere og/eller underleverandører i Russland.

Klima- og miljøavdelingen styrker sin kobling mot næringslivet gjennom arbeidet med grønn plattform. [Satsingen Grønn Plattform lyser ut 750 mill. kroner](#) til nye treårige prosjekter med skisefrist 4. mai, og nettverksutlysningen : [5 millioner kroner til nettverk som knytter forskning for natur og biomangfold til forskning og utvikling for det grønne skiftet.](#)

Belmont Forum. KLIMAFORSK legger 11 mill. kroner til norske deltakere i prosjekter som får støtte i Belmont Forum utlysningen "Integrated Approaches to Human Migration/Mobility in an Era of Rapid Global Change". Utlysningen har søknadsfrist 29. juli.

JPI klima og JPI kulturarv samarbeider om et [europeisk White paper om kulturminner og klimaendringer](#), og det planlegges en felles utlysning i 2023/2024.

Avdelingsdirektør Christina Abildgaard orienterte om:

[Arctic science summit week](#). Forskningsrådet var sammen med NP og UiT lokal organisasjonskomite for Arctic Science Summit Week i Tromsø 26. mars – 1. april.

[Arven etter Nansen](#). Etter midtveisevalueringen av Arven etter Nansen har Forskningsrådet hatt et møte med prosjektlederne om evalueringen og oppfølging. Prosjektet har levert et tilsvarende til anbefalingene fra komiteen. Prosjektledelsen og Forskningsrådet orienterte også om prosjektet og evalueringen i Polarutvalget 18. mars.

Porteføljestyrets medlemmer orienterte om:

Det arbeides med etablering av en vitenskapskomité under Polhavsavtalen fra 2018. Havforskningsinstituttet representerer Norge. Bjørn Samset har fått professor 2 stilling på NMBU

Vedtak:

Porteføljestyret tar orienteringene til etterretning.

Sak PSKLIMPOL 19/22

Porteføljeanalyse klima og polar 2022

Porteføljeanalysen for 2021 skal ferdigstilles før sommeren og danne grunnlag for investeringsplanen. Administrasjonen la frem et forslag til skisse for porteføljeanalyse 2021 som inkluderte porteføljestyrets innspill, samt administrasjonens forslag til endringer i porteføljeanalysen fra 2020. Administrasjonen ønsket innspill på innholdet i analysen og fremstillingen av tallmaterialet slik at den utarbeides i tråd med porteføljestyrets behov og Forskningsrådets retningslinjer.

Porteføljestyret mente forslag fra administrasjonen var bra, og ønsket generelt mer skille mellom totalporteføljen og tall som styret rår over. Det ble også etterspurt en beskrivelse av hva vi kan få ut av merkesystemet, slik som f.eks. teknologiprojekter, CCUS og sirkulær økonomi. Dette vil administrasjonen orientere om senere.

Fristen for ferdige porteføljeanalyser i Forskningsrådet er 1. juli. Et ferdig utkast vil presenteres for porteføljestyret i møtet 15. juni. Innspill fra porteføljestyret vil hensyntas i det endelige dokumentet.

Vedtak: Administrasjonen jobber videre med porteføljeanalysen etter porteføljestyrets innspill. Porteføljestyret får saken opp igjen i møtet 15. juni.

Sak PSKLIMPOL 20/22

Relevante utlysninger i Horisont Europa

Utkast til arbeidsprogram i Horisont Europa (HEU), med utlysninger for klynge 5 og 6 for 2023-2024, er under utarbeidelse. Styret er blitt orientert om status i Horisont Europa (sak 70/21) tidligere, og fikk i dette møtet en orientering om relevante utkast til utlysninger, og en presentasjon av et pågående Horisont 2020 prosjekt. Presentasjonen ligger på Sharepoint. Porteføljestyret har fått arbeidsprogrammene tilsendt.

Styret var opptatt av å kunne tilrettelegge for deltakelse i HEU. Våre tverrgående utlysninger bidrar til dette, det samme vil nettverksutlysningen som er ute nå, gjøre. I tillegg finnes det støtteordninger for deltakelse i rammeprogrammet.

Professor Andrea Marinoni ved UiT – Norges arktiske universitet, presenterte et pågående Horisont 2020 prosjekt om klimatilpasning, IMPETUS – Intelligent Management of Processes, Ethics and Technology for Urban Safety. Prosjektet har relevans for EUs Mission: Adaptation to Climate Change / Samfunnsoppdrag om klimatilpasning.

Vedtak: Porteføljestyret tar saken til etterretning.

Sak PSKLIMPOL 21/22

Ulysninger for klima og polar i 2023

Administrasjonen har startet prosessen med å oppdatere investeringsplanen for 2023. Denne skal ikke vedtas før i september, men for å sikre god involvering i arbeidet med planen, legges saken fram på et tidlig tidspunkt. Begge budsjettformålene har avsatt midler til en årlig hovedutlysning, tverrgående utlysninger og internasjonale utlysninger (se sak 32/20). Administrasjonen ønsket en første strategisk diskusjon om prioriteringer for utlysningene i 2023, og primært hovedutlysningene og de tverrgående utlysningene. For KLIMAFORSK er de internasjonale samarbeidsutlysningene for 2023 allerede diskutert og godkjent, og samarbeid er signalisert.

Porteføljestyret støttet å jobbe videre med administrasjonens anbefalinger til tematikk for POLARPROG. For hovedutlysningen - *Svalbard i et pan-arktisk perspektiv*, vil forskerprosjekt være naturlig. Det kan være aktuelt å koble/knytte den foreslåtte internasjonale utlysningen om *observasjonssystemer* på hovedutlysningen da utnyttelse av SIOS vil være sentralt i denne. For den tverrgående utlysningen på *geopolitikk og havrett*

kommenterte styret at denne også bør omfatte Antarktis, og at det bør tenkes på hvem som evt er aktuelle brukere før søknadstype bestemmes.

For KLIMAFORSK støttet porteføljestyret en bred hovedutlysning på *effekter på natur og samfunn, tilpasning til klimaendringer og sårbarhet*, og ønsket prosjekttype Kompetanse- og samarbeidsprosjekt, for å kunne inkludere nye aktører, herunder privat sektor i relevante prosjekter, f. eks om klimarisiko, sårbarhet, EUs taksonomi. Utlysningen må etterspørre prosjekter som er relevante for beslutningstakere. Styret så ingen merverdi i å slå sammen hovedutlysningene til POLARPROG og KLIMAFORSK.

For de tverrgående utlysningene ble det foreslått fem temaer: *Arealer under press, økonomiske problemstillinger knyttet til det grønne skiftet, effekter av klimaendringer i et én-helse perspektiv, bærekraftig forbruk for lavutslipp og miljø og klimarettferdighet.*

Styret var enige om å gå videre med *effekter av klimaendringer i et én-helse perspektiv*, og å vente med en ny *økonomiutlysning* til 2024 for å innhente erfaringer fra 2022 utlysningen. *Klimarettferdighet* mente styret også var et spennende og aktuelt tema, og at dette bør utvikles videre. En ny utlysning av *arealer under press* bør være bred og aktuelle problemstillinger bør sees i sammenheng med SKAN (Satsing på klima, areal og naturmangfold) konferansen Miljødirektoratet arrangerer i november 2022 og andre aktuelle deltakende budsjettformål.

Bærekraftig forbruk mente styret var et spennende tema. Her mangler det kunnskap om hvordan vi kan bremse ressursbruken, og den bør vinkles mot effektivisering, forbruksendring, beslutninger og barrierer, omstilling og transformasjon.

Det er ikke hensiktsmessig å spre innsats og ressurser på for mange utlysninger, det vil si at nedre grense for å delta i en samarbeidsutlysning bør ligge på rundt 15 mill. kroner. Den totale rammen for en utlysning (altså alle budsjettformålenes bidrag) bør heller ikke være for liten.

Administrasjonen vil jobbe videre med de foreslåtte initiativene og for å få flere budsjettformål til å delta.

Vedtak: Administrasjonen jobber videre med investeringsplan 2023-2025 og utlysninger for 2023 basert på porteføljestyrets innspill i møtet. Oppdatert investeringsplan fremlegges for styret på deres møte 15. juni. Endelig forslag til investeringsplan for 2023-2025 vil bli presentert for vedtak på møtet 22. september.

Sak PSKLIMPOL 22/22

Seminar med representanter fra HI, NP og UiT

Porteføljestyret har ønsket dialog med de største institusjonene innenfor klima og polarforskning for å kunne se bredden av denne forskningen. Til dette møtet var HI, NP og UiT invitert til en uformell dialog og til å fortelle om sitt samfunnsoppdrag, hva som blir viktig fremover i lys av

verdenssituasjonen og presentere sitt viktigste budskap til Forskningsrådet og porteføljestyret for klima og polar.

Camilla Brekke, prorektor forskning og utvikling, samt Kari Anne Bråthen, Jørgen Berge, Pål Vegar Storeheier og Steinar Martin Paulsen, deltok fra UiT. Maria Fossheim, programleder Barentshavet og Polhavet og midlertidig forskningsdirektør for klima og polar deltok fra HI. Ellen Øseth, assisterende direktør, deltok fra Polarinstituttet.

Porteføljestyret takket HI, NP og UiT for et godt møte og oppfordret administrasjonen til flere slike dialoger med institusjonene, og til eksterne møter utenfor Forskningsrådet. Presentasjoner ligger på Sharepoint.

Vedtak: Porteføljestyret tar saken til etterretning.

Sak PSKLIMPOL 23/22

Avsluttede prosjekter

Sluttrapporter fra prosjektene behandles administrativt og legges fram for porteføljestyret til orientering.

Vedtak: Porteføljestyret tar saken til orientering.

Sak PSKLIMPOL 24/22

Eventuelt

Påminnelse: neste møte er 15. juni på Teams

Sak PSKLIMPOL 25/22

Godkjenning av vedtaksprotokoll

Vedtak: Vedtaksprotokollen godkjennes.